

W. Baker, Surgeon from the Pub
DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

ICTERO:

QUAM

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S.S.T.P.

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAELECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICAE decreto;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

THOMAS HOLDSWORTH, ANGLUS.

K
Ad diem 1 Septembris, hora locoque solitis.

Felix qui potuit rerum cognoscere causas! VIRG.

EDINBURGI:

TYPIS ACADEMICIS.

VIRO EXIMIO,
ALEX. MONRO, Jun.
COLLEGII MEDICORUM REGII EDINENSIS
SOCIO DIGNISSIMO,
ANATOMES ET CHIRURGIAE
IN ALMA ACADEMIA EDINENSI
PROFESSORI PERITISSIMO;
INGENII ACUMINE
ET
LITERARUM DISCIPLINA
ORNATO,
PATRONO SUO SUMMOPERE COLENDO;
HUNC STUDIORUM PRIMUM LABOREM,
GRATI ANIMI
MONUMENTUM,
DICATUM VOLUIT

THOMAS HOLDSWORTH,

VIRGO EXIMIO

ALEX. MONRO, JUN.

Collection of the Royal Edinburgh

Socio dignissimo

ANATOMIST ET CHIRURGUS

in Alma Academia Edinburgensi

PROFESSOR PRACTICUS

TO THE

LIT. DIVISION

GRANT

PATRONS AND SUBSCRIBERS

HUNG STUDIOSUM PRIMUM LABORUM

GRATI ANIMI

MONUMENTUM

DICATUM FOLVAT

THOMAS HOLDSWORTH

DISSERTATIO MEDICA

DE

ICTERO.

CUM nobis lauream Apollinarem
ambientibus, ut, in arte medica,
specimen quoddam in lucem proferamus,
incumbat, quo institutis ab illustri
hac Academia sancitis obtemperemus;
Icterum tractandum selegimus,
morbum cognitu facilem, sanatu vero
saepe perdifficilem. Diverſa autem
medicorum placita de hoc morbo
recensere, quae antiquitatis monumenta
nobis suppeditarunt; vel de remediis
Specificis dictis, in ejusdem curatione
usitatis, differere; opus esset sane
taedium plenum, et parvae prorsus
utilitatis: Ea igitur intacta, atque
sicco, ut aiunt, pede praetereamus;
et, in prosequendo nostri thematis
filo, ex certis manifestisque
phaenomenis, verum atque utile
aliquid deducere et illustrare
conemur.

A

NO

NOMINA MORBI.

ICTERUS, Arquatus, vel Arcuatus, Morbus Auriginosus, Morbus Regius, apud auctores, nuncupatur: Eorumque nominum ratio a diversis petita est causis.

ICTERUS enim a similitudine nomen accipit; quoniam aegri colore similes fiunt aviculae cognominis, sylvicolae, quae et *Galbula*, vel *Galgulus*, apud Latinos, dicitur (a). Alii autem referunt ad quadrupedis speciem, e mustelarum sylvestrium genere, quas Graeci *Ictidas* appellant, Latini *Viverras*, quae oculos auricolores habent (b). Arquatus, vel Arcuatus, dicitur, a diversicoloribus arcus coelestis radiis deauratis, quos, licet
sub

(a) Plin. hist. natur. edit. in usum Delph. Tom. IV. l. 30. p. 754.

(b) Aret. Cappadox de caus. et sign. morb. diuturn. cap. de regio morbo.

sub forma foedissima, repraesentat ; et, eadem ratione, Auriginosus. “ A ludis, lascivia, aliisve, per quae mens exhilaretur,” curari solet ; “ ob quae Regius Morbus dictus videtur ” (a).

D I A G N O S I S.

ICTERUS autem adesse dignosci potuit, ubi interea cutis oculique colore flavo suffunduntur : Urina etiam materiâ biliosâ impregnatur ; adeo ut coloris admodum rubri fiat, sedimentum copiosum fuscum deponat, et flavedinem linteo eidem immerso impertiat. Faeces etiam alvinae plerumque albae aut cineritiae : Plerumque, *inquam*, licet non semper ; quum fieri potest, ut, morbo interea existente, tincturâ flavidâ ejiciantur. Cujus rei causam explicare postea conabimur.

M O R B I

(a) A. Corn. Cels. Cap. xxiv. p. 167.

MORBI SYMPTOMATA,

HUJUS morbi initium frequenter praecedit aut comitatur tensio quaedam, et quasi ponderis gravantis circa praecordia sensatio. Deinde flavedo leviuscula in angulo oculorum interno cernitur; et urina parum plus colorata (*a*). Doloris sensus afficit partes circa regionem ventriculi inferiorem, secundum vesicae felleae ejusque ductuum directionem extensus. Jam facies collumque flavescit: Sed in adnata oculorum tunica magis conspicitur flavedo; quae tum denique per universam corporis superficiem exsurgit. Urinae prodeunt obscure rubentes, sedimentumque crassum fuscum copiosius deponunt,

(*a*) Baron Van Swiet. comment. in aphor. Boer. tom. III. p. 131.

deponunt, linteamina colore croceo tingentes. Alvi excrementa plerumque albent, suntve coloris cineritii, et segnius ad dejiciendum sollicitantur. Non raro occurrunt et alia symptomata, admodum sane molesta: Anxietas nimia, lassitudo universalis, nausea, vomitusque; aliquando etiam dolores in abdomine violentiores (a): Cutis pruritus. "Saliva quoque flava expuitur, et omnia adsumpta saporis sunt amaricantis" (b). Si vero morbus adhuc vigeat et ingravescat, urina ipsa, nec non et totum corpus, in colorem nigricantem divergit; pedes intumescunt, corpusque totum hydropticum evadit (c): Quibus malis, infelix aegrotans, graviter afflictus, languet; donec tandem mors exoptabilis, supremum miseriarum levamen, scenam tristem claudat.

SYMPTOMATA

(a) Baron Van. Swiet. loco citato.

(b) Frid. Hoff. oper. omn. Tom. 3. p. 301.

(c) Baron Van Swiet. loco citato.

SYMPTOMATA ista, prout a diversis sane causis, quae hunc morbum producunt, sub eadem facie et ordine non semper procedunt. Quoniam vero, ni fallor, apud omnes jam convenit, Icterus a diffusione bilis cum massa fluidorum provenire; priusquam diversas causas, hunc morbum producentes, expedire conemur, oportebit discrimen inter bina bilis genera, hepaticae nempe et cysticae, breviter ostendere: Omissa omnino quaestione, quo tandem pacto in hepate bilis secernatur; ut quae nos ab instituto longius abduceret.

DE DIFFERENTIA INTER BILEM HEPATICAM ET CYSTICAM.

BILIS autem, quamprimum a fluidis in hepate secernitur, e compluribus porulis in canalem unicum grandiusculum; cui nomen *Ductus Hepaticus*, excipitur: Is vero Ductus, aliquantulum in longitudinem

longitudinem exporrectus, et alteri canali, nomine *Cystico*, de vesica fellea ductenti, ad angulum acutissimum conjunctus, *Ductum Communem Choledochum* efformat, qui bilem, cum hepaticam tum cysticam, in duodenum transfert.

DE generatione bilis cysticae, opinio anatomicorum multifaria ac diversa: Alia enim ab hepate, per ductus quosdam, ut aiunt, hepaticocysticos, in vesicam felleam, bilem deduxit (a); alia vero in vesica fellea, per glandulas huic receptaculo peculiares, eandem secrevit (b). Quum vero talium ductuum existentia, dissectionis ope, artifve ullius usu, apud anatomicos hodiernos accuratissimos accepto, in corpore humano, nusquam discerni queat; quumque glandulas vesicae felleae, materiam, a bile diversam, secernere compertum sit (c): Alia denuo opinio,

(a) Vide Winsl. anat. tom. 2. p. 163.

(b) Sylvius, et Malpighius de lien.

(c) Haller. opus. pathol. obs. xxxiii. hist. 13. xiv.

nio, apud plerosque desponsata, et jam vulgo recepta, videatur magis esse veritati consentanea; bilis scilicet hepaticae partem quandam in vesicam felleam, per ductum cysticum, regurgitari, ibidemque commorantis particulas aquosas absorberi, majorem inde et spissitudinis et acrimoniae gradum acquirere, eque vesica per occasiones exprimi.

DISCRIMEN hinc unicum, inter bilem cysticam et hepaticam, ex eo nascitur, quod illa stagnis aliquamdiu obhaerefcet; non vero quod ullam materiam, sibi peculiarem, in vesica fellea biliosam acquirat. Namque, prout observavit Cl. HALLERUS, " Quoties calculus iter cystici ductus obsidet, vel manus anatomici ductum cysticum ligavit, praeter mucum exiguum insipidum aut aquulam exhalantem, nihil folliculo inest " (a). Hisce utcunque praemissis, jam conabimur accuratius definire, quo tandem pacto bilis reabsorptio

(a) Haller. Prim. lin. p. 448.

partem, sine morbi hujusce ingressu, obsidere posse; cujus rei documenta, in cadaveribus dissectis, apud Nosocomium Divi Thomae Londin. complura conspexi.

HINC autem, ut fieri nequit quin, secundam naturam, opinaremur, extremitates ipsas vasorum bilem fecermentium, talibus ex morbis hepaticis, majorem in modum necessario frequenter affici, dum morbus interea Arcuatus procreari nequeat; ita quidem ex eo demum sequitur, ut hicce, bile tandem maturius secreta, solummodo exortum habeat. Deinceps etiam fuit, ut auctores quidam recentiores, morbi hujusce originem, vel obstructioni in ductu choledochi cysticove, vel saltem reabsorptioni bilis cysticae, praecipue attribuerint; causam afferentes, bilem hepaticam, ex indole blanda et insipida sibi peculiari, ad eundem morbum procreandum parum sufficere.

QUUM

QUUM vero exploratum habemus, discrimen hepaticae a bile cystica ex eo omnino enasci, quod bilis cystica, in vesicam felleam prorumpens, ad cumulum confluat; inde, ab obstructione ductus hepatici, bilis accumulatio, inter eandem ductus impediti partem et jecur ipsum, ut insequatur necessarium; qua bilis hepatica, paludibus quasi restagnans, absorptisque particulis ejusdem aquosis, indolem bilis cysticae sibi conciliabit.

QUUM vero bilis a jecore transitus per canales sit primo exiles, deinde paulatim capaciores; obstructiones quidem ductûs hepatici rarius ideo enasci consueverunt. Quandocunque autem occurrunt, adeo ut transitum bilis in ductum choledochum impedian, tum, procul dubio, ad Icterus omnino procreandum invalescunt.

UTCUNQUE vero sit, cum quidem clare pateat, bilem cysticam in vesica fellis haud progigni, sed in istum folliculum, é ductu choledocho, motu retrogrado

grado deferri; compertum erit, ni fallor, obstructionem ductûs cystici, nisi in casibus quibusdam postea commemorandis, perniciosum huncce morbum procreare non valere. Bilis enim, canali cystico simul occluso, tum demum in vesicam fellis promanare nequit; et sub eis angustis tandem coarctatus, necessario cogitur ut, quacunque sibi minus obsistatur, erumpat; et, qua detur effugium, in ductum plerumque chole-
dochum, ruat; et, nisi hicce obstruitur, in duodenum sese diffundat. Ac, licet consueta bilis copia, quo tempore ductus cystici obstructio fit, in vesica contineretur; é parvulo tamen cumulo quem in statu naturali vesica capiat, eoque cum tanta fluidorum circum-euntium massa diluto, parum quidem proficeret ad morbum Auriginosum producendum: At, si quidem omnino ad hoc sufficeret, leviusculum admodum et transitorium provocaret. Quae quidem

dem omnia satis confirmantur é documentis a dissectione petitis,

PROFESSOR noster eruditissimus, Cl. RUTHERFOORD, in praelectionibus suis, mentionem fecit hominis cujusdam, cui conspiciebatur ductus cysticus calculo, ad molem nucis moschatae, obstructus; indicio tamen Ictérico, vel minimo, nusquam reperto.

PROFESSOR etiam noster, admodum ingeniosus, Cl. MONRO, Filius, praeparatum, uti dicunt, anatomicum insigne satis ostendit, ubi calculi complures, figurae quodammodo regularis, in vesica fellea conspiciebantur. Bini porro hujusmodi calculi ductum cysticum accurate adeo occluserunt, ut aëri ipsi, in ductum communem infuso, ad vesicam felleam transitum negarent; atque vesica bile prorsus fere vacua deprehensa fuerat; nec ulla interea Icteri vestigia usquam comparuerunt.

OPINIONI itidem nostrae suffragari videntur et alii casus hujusmodi, prout

à Cel. HALLERO recensentur (a). Necnon et MORGAGNIUS, sane illustrissimus, dum causas complures recenset, quae pernicioso huic morbo occasionem praebent, “Cysticam,” scil. obstructionem, “non dixi,” inquit, “propterea quod haec per se non potest bilis iter ab hepate ad intestina impedire” (b). Cui sententiae ut opituletur, complures casus, satis notos, huc spectantes, ad suffragium ferendum adducit (c).

HINC, ut opinor, jamdudum conspiciuum videbitur, obstructionem canaliscystici hunc morbum creare non posse: Cum porro ductus choledochus communis, ad ostium suum in duodenum apertum, multo angustior fiat, ibi demum, contra liberum bilis transitum, obstructions quae à vitio bilis oriuntur plerumque locum habent.

CAUSAE

(a) Opus. Pathol. Obs. xxxiii. hist. xiii. & xiv.

(b) De sedib. et caus. morb. Tom. ii. p. 75.

(c) Ibid. ——— p. 88.

CAUSAE OCCASIONALES.

QUAE mox sequuntur causae, huic morbo occasionem praebentes, praecipuae videntur :

1. Inflammationes, aut tumores partium jecoris circa ductus biliares ; vel tumores in visceribus hepatis vicinis.

2. Sordium colluvies in ea parte duodeni quae ductui choledochi contigua.

3. Canaliculi biliarium affectus spasmodici.

4. Laterum ductus choledochi vel hepatici concretio.

5. Bilis crassa ac viscida.

6. Calculi biliares.

HASCE vero causas, quatenus reputentur infestae, singulas examini seorsum subjiciendo, definire conabimur.

§ I. INFLAMMATIO, VEL TUMOR
HEPATIS, VISCERUMVE ALIORUM
PROXIME ADJACENTIUM.

QUAMVIS haecenus probatum fuit,
jecur interdum majorem in modum
inflammari,

inflammari, aut schirrosus evadere posse, dum Icterus interea non concitatur; si tamen inflammatio, vel schirrus, ductum hepaticum aut communem adeo obsederit ac affecerit, ut impediatur aut protinus occludatur consuetus bilis transitus, tum quidem hujus oppilatae insequetur plus solito absorptio: Hocque lobulo imprimis *Spigelii*, schirroso facto, contingere potest.

GLANDULAE porro lymphaticae, quarum complures intra *Capsulam Glissonii*, ductibus biliaris contiguae, includuntur, intumescunt, hos comprimendo, simili porro ratione Icterus conciliare queunt.

SCHIRRUS, aut tumor pancreatis, eisdem rationibus, effectus cognatos multoties promovere consuevit: Cujus exemplar luculentum praestitit Celeb. MEAD (a): Et vir in praxi versatissimus, Clar. RUTHERFOORD noster, aliud etiam commemoravit, in quo pancreatis
apex

(a) Praecept. et Mon. med. cap. ix. § I.

apex, canali choledochi vicinus, schirris obductus, consuetos bili fluxus adeo impediverat, ut Icterus perpetuum superinduceret.

INTESTINUM colon, ductus choledochi introitum, é propinquo, praeteriens, induratis foecibus vel tophaceis concretionibus repletum distensumque, nonnunquam adeo compressit, ut morbum huncce promoverit.

UTERI gravidi pressura ac distentio, quibusdam in casibus, eosdem effectus procreant (a).

§ II. COLLUVIES IN REGIONE DUODENI, DUCTUI CHOLEDOCHO CONTERMINA.

CONVOLUTIONES flexuraeque, in diversis fistulae intestinalis partibus, cum variae sint ac diversimodae; sic etiam praecipue, talis, in ea duodeni regione canali biliari contigua, informatur curvatura, ut alimentis ferè semper occurrat remora aliqua, dum ibidem interea

C

bili

(a) Baron Van Swiet. Tom. iii. p. 96.

bili succoque pancreatico infusis commisceantur; adeo ut chymus, in eis locis obhaerescens, ductus choledochi ostium ita impediat occludatve, ut bilis proinde in ductibus stagnantis copia nimia, per vasa absorbentia, auferatur: Unde, fortasse, infantes recens nati ad hunc fere morbum proclives (a). Cum tamen alioqui, ob mucum inspissatum intra duodenum in cumulum redactum, fieri queat, ut exoriatu*r* iste morbus.

§ III. CANALIUM BILEM FERENTIUM AFFECTUS SPASMODICI.

INTERVALLUM a ventriculo ad jejunum cum propemodum sit immediatè conterminum, cumque ductus choledochus inter duodeni tunicas cursu obliquo feratur, priusquam id subeat; hinc fit ut causae diversae, qualis emeticorum nimis acrium aut cathartico*r*um facultas (b), ingestorum acrimonia, flatus in duodeno ventriculove, spasmos concitantes,

(a) Ibid. p. 95.

(b) Hoff. Oper. Omn. Tom. I. p. 314.

concitantes, tantas in canalium biliarium tunicis stricturas simul inducere queant, ut bili in intestino transitum negent.

EASDEM insuper ob rationes, indicia comparuere toties IctERICA post febri-les intermittantium paroxysmos (a).

QUINETIAM compertum, affectus animi violentiores (b), perturbationesque repentinas, iracundiam, formidinem (c), moestitiam, in eventus istos conducere; et Icterum, qui histericas, hypochondriacas, et alias id genus querimonias, comitetur, eisdem ex fontibus oriri.

TALIBUS vero sub rerum concursibus, feliciter morbus non diutinus perdurat: Amotis enim spasms, bilis fluxus meatus solitos ac naturales cito recuperat, omnesque adeo indicationes Ictericæ, brevi, de vestigiis suis exules, evanescunt.

CREDIDERUNT

(a) Ibid. (b) Morgagn. de sed. et caus. morb. Tom. II. p. 73. § ii. (c) Ibid. § iv.

CREDIDERUNT etiam nonnulli, mor-
fus viperinos, in corpus humanum in-
flictos, à constrictione ductuum biliari-
um, Icterus conflasse: Cum tamen ta-
lis infortunii descriptio symptomata non
satis dilucide recenscat, genuinum Icte-
rum quae constituent; existimarem ef-
fectus ejusmodi discolores, de causis po-
tius alienigenis, quam de stricturis duc-
tuum biliarium spasmodicis, omnino pro-
cessisse.

§ IV. LATERUM DUCTUS CHOLE-
DOCHI VEL HEPATICI CON-
CRETIO.

ACCIDERE etiam potest, ut ductus he-
patici vel communis biliarii parietes om-
nino coalescant. Raro quidem id eve-
nire conjicere licet, quum nulla ejus sit
apud auctores memoria; aliquando ve-
ro contingere, quae subsequitur pro-
bat aegrotantis historia, ab anatomiae
Professore nostro, Cl. MONRO, Filio, in
praelectionibus suis memorata, partibus
morbo imprimis affectis, quas Ipse, prae-
sente

sente Patre ejus, ex cadavere exsecuit, simul monstratis: "Vir generosus, post biennium atque ultra, Ictero nullis remediis cedente, sudoribus diffluens, macie consumptus, occubuit. Cadavere aperto, viae biliariae duplo, ad minimum, solito capaciores; et quidem non crassa bile, sed tenui, turgidae conspiciebantur: Omnibusque accuratissime examini subjectis, nec bilis ipsa, nec vicina organa, in vitio erant; sed ductus ipsius communis parietes, prope ostium suum in duodenum hians, per digiti quartae fere partis longitudinem concreverant."

§ V. BILIS CRASSA AC VISCIDA.

BILIS profecto, quae, dum in forma sua naturali permanferit, consistentiae fuit potius haud modice tenacis, quibusdam in casibus, inspissationis gradus, non mediocres, sibi superinducere consuevit; idque magis in hominibus, sub aetatis decursu (a), vitam otiosam
ac

(a) Coe on biliary concret. cap. 1.

ac sedentariam degentibus (a) ; vel à re qualibet, quae, cur in vesica fellis diutius immoretur, occasionem praebet.

CADAVERUM inspectiones, stadiorum consistentiae biliaris multiplicium, priusquam in calculos mature coctos ea concreseat, documenta complura nobis suppeditant: Cujus aspectus omnes multiformes, dies equidem deficeret, si enumerare conarer. Quod vero bilis, jam spissior, morbum huncce procreasse queat, ab historiis Ictericis, haud paucis, conspicuum videtur; ubi bile lenta, visco fere simili, per anum (b) vel aliquando per os ejecta, morbus proinde sublatus (c),

§ VI. CONCRETIONES CALCULOSAE.

INTER diversos corporis humores generandis ac fovendis calculis opportunos, nullus demum quam bilis ad eam rem magis proclivis; quod apparet ex innumeris exemplis apud auctores

(a) Mead. Praecep. et Mon. med. cap. ix. § 1.

(b) Coe on biliary concret.

(c) Bar. Van. Swiet.

ctores commemoratis talium concretionum, in vesica fellea, in ductu communi aut hepatico, hepatisque nonnunquam partibus interioribus, procul delitescunt (a).

Cum vero maximum, in colore, consistentia, aspectu, gravitate specifica talium concretionum, intersit discrimen (b); investigare proprietates singulas, unicuique peculiares, nimis prolixum foret: Sufficiat, ut effectus commonstrem quos ad morbum Arquatum promovendum conglomerant.

CALCULI biliares, qui, maxima ex parte, vesicae fellis ingenerascere videntur, ob naturam fortasse bilis ejusdem magis viscidam, multifarii frequenter ac pluriformes occurrerunt, sub omni propemodum qualemcumque mens humana excogitare potuerit imagine ac figura reperti (c); cum tamen etiamnum apud vesiculam istam diu cunctabundi

(a) Glisson. hist. hepat. p. 89.

(b) Vide, Cos

on-biliary concret. cap. 2. Morgagn. de caus. et sed. morb. Tom. II. et Haller. Opus. Pathol. Obs. xxiii. (c) Idem.

tabundi resideant ac deliteſcant, nec ullos omnino effectus notabiles aut moleſtos inducant (*a*). At vero per varios caſus, qualis ſternutatio, tuſſis, vomitus, motuſve corporeus incompoſitus, aut res deinceps quaevis offendens, in veſicam fellis, parteſve contiguas, preſſuram aliquam majorem concitans; ex iſto demum receptaculo extorres, in canales biliares expelli queunt et ablegari: Nec minus exinde tantum doloribus graviffimis aegrum torquere conſueverunt; ſed etiam, ſecundum partem quamque obſtructam, calculive molem aut formam, quantam qualemve, bilis tranſitui majus aut minus impedimentum ſuperinducere; et, multis in caſibus, ejuſdem deſcenſus ad inteſtina prorfus inhibere.

OBSTRUCTIONES canalis cysfici, licet jam antea ſatis innuimus, ut concinetur inde morbus Arcuatus vix ac ne vix efficaces fore: Cum vero magnitudines et inaequalitates, multifariae quidem

(*a*) Morgag. de ſed. et cauſ. morb. Tom. II. p. 83. 84.

dem ac diversae, quae concretionibus calculosis inesse non raro cernantur, in supputationem referuntur, consentaneum videatur, eisdem ob calculos huiusmodi concretos subortis, irritationem in eos atrocitatis gradus, ut ductus hepatici communisve stricture spastica provocetur, concitari posse; morbumque exinde Auriginosum conflari. Alioqui vero, nisi sub conditionibus istiusmodi quibuscumque, obstructiones canalibus cystici, seorsum spectatae, ad hunc morbum inducendum parum valebunt.

CAUSA PROXIMA.

CONSTABIT ex eis quae jam protulimus, causam huic morbo proximam subesse, in ductu hepatico aut communi, bilis obstructionem, et in massae sanguineae gurgitem resorptionem.

OBSERVATUM tamen, vel sub imperiis huius aegritudinis obstinatissimis, faeces alvinas colore flavescentes exclusas (a): Unde conjecturas forte facere-

D

mus,

(a) Hoff. Oper. Omn. Tom. IV. p. 242.

mus, ductus choledochi vias, eisdem in malis, fuisse omnino patulas ac perfossas. Cum vero nobiscum reputaverimus, rebus sic circumstantibus, causas ejusdem maxime frequentes, vel ductuum spasmos vel calculos biliosos reperiri; si tales rerum forent aspectus, miremur omnino non oportebit.

NAM si quidem é spasmis processerint; cum strictura, sedato paulatim atrocitatis impetu, vel in minimum evincatur ac remollescat; tum profecto nonnulli bilis copiae locus patebit, ut ad intestina liberius subsidat ac descendat: Si porro é calculis; hi vero, licet in canali stationes suas adeo conservent, ut Icterus pariant; ob diversas tamen ac fortuitas eorundem posituras, nec minus ob formarum species ac mensuras incertas ac enormes; haud dubium, quin bilis rivuli, quantumvis tenues, itineribus partim adaperitis profluentes, erumpant, et luteam faecibus tincturam
superin-

superinducant; dum interea morbus invalescit.

CUM vero calculi propagine fere innumera repullulascunt: Si quidem, obstructione demum remota, ductuum ora vel unius ad intestina prolapsione recluderentur; alii rursus é vesica fellis devolventes descendere, ac priusquam symptomata à praecedentibus concitata dimoveri queant, occlusionem instaurare, possunt.

PROPTEREA, si bilis descensus ad intestina, ex parte, non vero ex toto, praeccludatur, adeo tamen ut regurgitatio biliaris incitetur, hinc erit ut Icterus inde insequatur; et cutis, urinae, faecumque color proinde, caeteris paribus, eo erit altior quo obstructio angustior, et commoratio diuturnior. Cum vero bilis itinera, ex toto perpetuoque, deveniunt occlusa; sicut accidit plerumque, vel à tumoribus canales compri-
mentibus, vel à lateribus coalescentibus et concretis, vel etiam ubi calculus aditum grandiusculus occupaverit, adeo

deo ut nulla bilis permeare queat; omnis fere corporis pars, cum externa, tum interna, ejusdem tinctura conspicietur imbuta et contaminata; quod etiam, apud auctores complures, observatum, confirmatumque.

Cel. MEAD historiam meminit, ubi totum corpus, exceptis fibris muscularibus, flavum evaserat (*a*). Documenta etiam apud HOFFMANNUM prostant, ubi, in Ictericis, pulmones, ventriculus, cerebrum, cartilagine, ossa, bili suffusa (*b*); saliva etiam flavedine colorata (*c*). BAGLIVIVS inquit, "In Ictérico, loco sanguinis é naribus, et é cucurbitulis scarificatis, aqua flava solummodo prodibat (*d*)."
Immo etiam Ictericorum sudor adeo nonnunquam bile impregnatur, ut linteamina, eodem humectata, colore croceo suffundat (*e*). Hinc, ubi tam copiosa bilis inundatio humoribus
interfit,

(*a*) Praecep. et monit. med. cap. ix, §. 1. (*b*) Oper. Omn. tom. 3. p. 301, § iv. (*c*) Id. p. 309. Obs. iv.
(*d*) Oper. omn. p. 432. (*e*) Baron. Van. Swiet. tom. 3. p. 101.

interfit, nec mirum est corporis superficiem colore virescente aut nigricante conspurcatam videri. Unde etiam enascatur istius morbi species, vulgo, *Icterus Niger*.

QUANDOQUIDEM vero medicaminum successus, in hocce morbo curando, de causarum multum inter sese discrepantium investigatione et cognitione magnopere pendeat; necessarium deinceps erit, ut indicia characteristica singulis peculiaria, quibus unaquaeque discriminatim internosci queat, ostendere ac commonstrare conarer.

SIGNA CAUSARUM.

INFLAMMATIO. Priusquam autem color subflavescens, in corpore humano late diffusus, sese ostendit, aegrotus dolorem in hypochondrio dextro subobtusum, degravantem fixumque, persentiscere consuevit; ardore et anxietate circa praecordia comitantibus; una cum inflatione et tensione dextri hypo-

hypochondrii, cibi fastidio, cardialgia, nausea, et saepe vomitu; necnon et siti vix modica, lingua arida, nonnunquam subnigra; pulsu citato, aliisque Hepatitidis symptomatibus vulgo notatis.

TUMORES, &c. Tumores canalibus adurgentes, cum varias ob rationes inter sese discrepant, ita cognitu sane difficillimum, ecquando morbi causa fiant. Nam nisi tumor ab externis partibus contractatus innotescat, per nullos, quos noverim, characteres pathognomonicos distingui possunt: Interea vero, nisi symptomata IctERICA medelae conatibus renunciant, et nulla mora languoribus interposita paulatim invalescunt, absentibus interim doloribus atrocioribus quos calculi biliares excitant; suspicioni locus erit, ne tumores adsint, aut ne canalium muri coaauerint.

SORDIUM STRUES. Crudorum in duodeno congestiones in puerulis, ut plurimum, occurrunt; et, eisdem in casibus, symptomata IctERICA communia

ac notiora, plerumque mansueta, curatione levius adhibita facessunt.

DUCTUUM SPASMI. Cum vero canalium affectus spasmodici corpora vulgo systematis mobilioris incessunt, cumque eorum causae remotae palam ferre innotescunt, ideo facilius internosci consueverunt. His autem in casibus, dolores saepius acuti, non vero locis affixi; et color flavescent non raro conspici solet, sine eo sensu gravedinis et anxietatis, qui aliis in casibus praecesserit.

BILIS CRASSA AC VISCIDA. Haec cum sit causa, dolores non admodum acuti plerumque exstiterunt; anxietas autem, aegritudo, et nausea, maxime intolerabiles evadunt; et vomitus violentus, antequam flavedo appareat, non raro concitari solet.

CALCULI BILIARII. Hic autem dolor repentinus, gravis, et lancinatus, aegrum torquet, in hypochondrio dextro circa scrobiculum cordis, vel in
latus

latus dextrum vergens; interdum constans, plerumque cum exacerbationibus ac remissionibus, parturientium aerumnis haud absimilis (a); quem etiam comitatur anxietas nimia praecordiorum, spirandi angustia, nausea, et nonnunquam ipse vomitus, quo tempore symptomata IctERICA deveniunt conspicua; quibus accedit, quod ejusmodi aegrotantes non erecti, sed dorso flexo incurvati, incedere possint.

RATIO SYMPTOMATUM:

QUONIAM symptomata complura, quae huncce morbum comitantur, maxima ex parte, à bilis defectu in primis viis, &c. exortum habeant; haud alienum esset, priusquam ad rationem symptomatum reddendam progrediamur, si liquoris istius indoles et proprietates chemicas, sibi peculiares, exploraremus: Cum vero talis inquisitio terminos instituti nostri longius educeret, notasse sufficiat, quod, ex observationibus

(a) Coe on biliar. concret. cap. iii. p. 142.

bis et experimentis in bilem factis, fluidi istius usus praecipui videantur esse sequentes.

Imo, " Alimentorum partium aquearum cum oleosis miscelam adjuvare. 2do, Alimentorum vegetabilium indolem acescentem, ab animalium natura alienam, corrigere, et in alcalescentem immutare. 3tio, Stimulo suo motum intestinorum peristalticum ciere, et ad faeces alvinas promovendas, et demum expellendas, valere" (a).

Tensio et sensatio quasi ponderis gravantis circa praecordia.] Ductu hepatis excretorio semel obstructo, bilis fluxus, in transitu suo ad intestina impeditus, in vesicam fellis et canales biliarios regurgitat; ibi, dum accumulatur, hae sane partes cito impletae turgescunt; unde symptomata ista exortum habent.

Oculorum flavedo leviuscula et urina parum plus colorata.] Brevi post tempore, cum bilis exitus obstruatur, partes ejus-

E

dem

(a) Vid. Ingen. Dr. Ramsay Dissert. Inaug. de Bile.

dem tenuiores absorbentur, cumque fluidorum massa circumfluentium penitus diffunduntur, et in vasis oculorum admodum pellucidis, super tunicam opacam *albugineam* dictam decurrentibus, primum cernuntur; et, sanguini commistae, urinae colorem etiam croceum impertiuntur.

Dolor circa regionem ventriculi inferiorem.] Hicce fere dolor à canalium biliarium distensione nimia plerumque procedit; et eo magis minusve acutus aut obtusus, quo obstructionis causa violentior aut mansuetior, evadit.

Faeces albiae et alvus constricta.] Bile ad intestina non amplius jam penetrante, faeces interea naturali suo colore destituuntur; tuboque intestinali confuetis humoribus eoque stimulo quem bilis ipsi concedit defraudato, motus intestinorum peristalticus debilitatur; unde enascitur alvi constrictio.

Anxietas nimia et lassitudo.] Ex accumulatione humorum in regione dextri hypo-

hypochondrii; ex sensu etiam ingrato in ventriculo tuboque intestinali prae bilis defectu, suborto; nec non et é motu peristaltico diminuto, totiusque alimentarii canalis functionibus perturbatis.

Nausea vomitusque.] Occluso bilis transitu, dolor circa ductus biliares non solum enascitur, qui, in nervos ventriculi irritationem concitans, symptomata istiusmodi ingenerare queat; sed etiam, à bilis in primis viis defectu, cruditates acedentes, ibidem accumulantes, per stimulos suos ingratos, easdem molestias praebeant.

Dolores abdominis violentiores.] Ab irritationibus, spasmisque violentis, per calculos biliares concitatis, dolor non raro cum ventriculo, duodeno, diversisque tubi intestinalis partibus, etiam communicatur.

Cutis pruritus.] Ex irritatione particularum biliarium in nervos cutaneos.

Saliva

Saliva quoque flava exspuitur, &c.] Ab immensa propemodum bilis copia sanguini jam commista, saliva eadem adeo impregnatur, ut non tantum colore suo immutetur, sed etiam linguae papillis amaritiem impertiatur; necnon urinae cutisque color nigricans, diversorum humorum cum bile copiosae impregnationi debetur.

Corpus hydropicum evadit.] Prae bilis in primis viis defectu, functiones etiam corporis complures deficiunt, quo systema nutritione sua naturali ac necessaria defraudatur; unde solidorum laxitas superinducitur; et, à commistura bilis perpetua cum diversis corporis humoribus, hi etiam solitos consistentiae gradus amittunt, magisque solubiles fiunt, et deinde mala hydropica enasci consueverunt.

PROGNOSIS.

QUALIS autem causarum diversitas, morbique progressus; talis, in omnibus, erit rerum prognosis.

MORBUS hicce si quidem ab inflammatione profectus sit, eventus, ut plurimum, admodum sane periculosus : Si ortum ex hepatis schirro deduxerit, exitus perpetuo fere lethalis ; sicut ait HIPPOCRATES, “ In Ictericis, hepar durum fieri, malum” (a). Pauci etiam, pancreatis tumoribus superobruentibus, vel ductuum parietibus coalescentibus, male superstites, vix ac ne vix incolumes evaserunt. At morbus Auriginosus, symptomatis mansuetis, vel obstructionibus, ab humore viscido, aut à bile crassa, fomitem trahentibus, haud aegre submovetur. Si porro de canalium spasmi exortus sit, inflammatio prorsus extimescenda ; multoque magis, si de calculosis concretionibus. Hi vero calculi, quando minusculi, per canalium meatus ad intestina viam quaerentes, expeditius transire queunt ; quando vero majusculi, formidolosum profectó saluti discrimen secum simul afferunt : Licet enim Icterus perpetuum non ubique pariant ;

(a) Aph. 42. § vi.

à crebrioribus tamen ejusdem accessionibus, alii deinde morbi chronici fatales exoriri consueverunt.

RATIO MEDENDI.

INDICATIONES.

1. CANALIUM bilem ferentium obstructions tollendae.

2. BILIS interim defectus in primis viis supplendus.

3. Tonus systematis corroborandus, morbusque recidivus est impediendus.

Imo, Ex eis quae diximus de variis hujus morbi causis ; satis liquet, maximam curam attentionemque, ad obstructions dimovendas, conatibus adesse oportere. Hinc methodos generales, singulis proprias, commonstrare conabor.

§ I. INFLAMMATIO ET TUMORES, &c.

MINUITUR inflammatio venaesectione, quae, prout symptomatum violentia deposcit, ac prout aegri aetas viresque fferant, iteranda est ; intestina à faecibus induratis

duratis evacuentur per clysm. leniter laxantia, vel per cathartica quae stimulo non nimis acri praedita; decoct. tamarind. cum fen. aut sal cathart. amar. in aqua solut. vicibus parvis saepiusque repetitis, donec alvus bis terve responderit. Fomentus emollientes hypochondrio dextro applicentur; clysmata ex lacte et aqua commista, vel aqua tepida sola, subinde injiciantur; dum enim per colon ea transeunt, calorem hepatis partibusque vicinis gratum relaxantem impertiuntur, qui ad irritationem minuendam, inflammationemque sedandam, maxime confert. Potuum aqueorum diluentium assatim propinetur, cum diaeta parca et tenui; omnibus acris phlogisticisque evitatis.

METHODUS qua schirrosae indurationes resolvantur, apud medicos diu multumque desiderata, adhuc postulatur; cui haecenus, ut plurimum, omnia medicamentorum subsidia parum conferunt: Utcunque tamen, praeter methodos solitas, talibus in casibus vulgo laudatas, quae tentasse

tentâsse licuit, per medicamenta scilicet saponacea et attenuantia, sales neutrales, tart. vitr. regen. &c. aquas marinas, et applicationes externas; pulv. é fol. cicutae vulg. vicibus accommodatis adhibendus; et cataplasmata é decoct. cicutae cum mica panis confecta, dextro hypochondrio applicanda, semel iterumve singulis diebus repetenda, salutares interdum fortasse effectus praestare queunt. Sed, plerisque in casibus hoc solum restabit, ut corpus alimentis blandis mitioribusque nutriatur; ut alvus laxa teneatur; et ut animi motus, solitaeque evacuationes, quam maxime, justo moderamine conserventur: Omnibus evitatis calefacientibus, ne cancrum inducerent.

FAECES induratae intra colon imprimis congestae, quando hunc morbum pariunt, catharticis lenioribus, vel clysmatis leniter stimulantibus, eliminantur.

SI vero obstructio à gravidi uteri pressura processerit, aegra nitatur quam maxime, ut sinistro lateri recumbat; et
alvus

alvus clysmatis laxantibus, vel medicamentis eccoproticis, modice soluta fervetur.

§ II. SORDIUM IN DUODENO COLLECTIONES. Primae viae depurgentur emeticis lenioribus, scil. pulv. aut tinct. ipecac. oxym. scillit. cathartici stimulo haud forti praeditis, rhab. cum magn. alb. rhab. cum calom. tinct. rhei, &c. Diebus etiam intermediis, quando emetica vel cathartica non exhibentur, medicamenta saponacea saluberrimos sane effectus praestiterunt, et scopum medici non raro optime attingunt.

§ III. SPASMI. Ut irritationes foevissimae consopiantur, et stricture spasmicae remollescant, ad causas remotas respiciamus oportet. Cum igitur à vi alicujus acrioris in ventriculum assumpti proveniunt, medicamenta et potulenta emollientia, mucilaginosa, vel oleosa, propinentur; foci tepidi dextro hypochondrio applicentur, et intestina enematis

emollientibus, oleosis, leniterque laxantibus, à faecibus induratis sublevantur: Tali occasione, etiam clysmata ex aqua tepida cum L. L. ad gutt. circiter 40, 50, 60, 70, subinde injiciantur; quae, si intus aliquamdiu retinentur, calorem visceribus abdominalibus gratum relaxantemque impertiuntur; qui ad stricturas spasmodicas compescendas magnopere confert. Quando vero in morbis hysteriis, hypochondriacis, aut flatulentis, &c. occurrunt, asa foetid. sagap. galban. castor. musc. sal. vol. camph. aliaque antispasmodica, multo cum successu adhiberi possunt; sed, in omni fere occasione ubi stricturae spasticae hunc morbum pariunt, L. L. vel opium, balneis tepidis etiam simul usitatis, remedia sunt quibus tuto confidere licuit.

§ IV. MORBO Arquato à DUCTUUM CONCRETIONE LATERUM exorto; ut aeger breve tempus, quod sibi in terris superest, minima cum molestia degat, ad symptomatum atrocitatem minuendam, methodus

methodus schirro leniendo apta, prius dicta, in usum revocari potest; quoniam, rebus sic constitutis, morbum depellere in medico non fit.

§ V. BILIS CRASSA, &c. Si vero aeger plethoricus sit, aut febris symptomata quaevis adsint, sanguis mittendus; deinde emetica ex pulv. vel tinct. rad. ipecac. vin. antim. tart. emet. semel iterumve per singulas hebdomadas, exhibeantur; die etiam emetici exhibitionem insequente, cathartica ex bol. rhab. cum calom. tinct. vel elix. sac. aliisve quae stimulo satis forti valent, in auxilium advocentur: Sed, priusquam emetica adhibentur, partes circa jecur fotibus, &c. dextro hypochondrio applicandis, vel femicupio, relaxandae sunt. Medicamenta etiam saponacea, sales neutri, aquae marinae, &c. frequentius repetita, optimos sane effectus, in tali rerum statu, praestant.

§ VI. CALCULI BILIARI. Cum vero symptomata foeviora, é calculis biliariis

liariis enata, ingravescent; aegro plethorico, vel indiciis inflammationis praesentibus, ad lanceolam primo confugiendum; medicamenta relaxantia, oleaginosa, et antispasmodica, sicut in § III. praescripta, utenda: Nec non et applicationes topicae emollientes, enemata emollientia, sed magis praecipue balneum calidum. Opiata, rebus sic constitutis, quamvis inflammationis signa adsint, quae alioqui plerumque contra usus eorumdem indicarent; hic vero, maximo cum fructu, post v, s. &c. usurpentur.

QUANDO dolores atrociores quiescunt, si Morbus Arquatus et canalium obstructio adhuc restat; tunc ad usum emeticorum, catharticumque, prout in § V. monuimus, caute administrandum, confugiamus: Prius vero canales applicationibus enematisque emollientibus, et balneo calido, relaxare conemur oportebit; et, post emetici operationem, opiata ad irritationes compescendas maxime profunt.

QUAMVIS enim calculi biliares non raro ad molem majorem concrecant; hisce tamen methodis aliquamdiu observatis, medicamentis ad propria interval- la repetitis, et eorum viribus, prout res postulat, adauctis vel diminutis, canales nonnunquam majorem in modum dila- tari, et calculi mirae magnitudinis de- trudi, consueverunt. Si vero tales cona- tus nihil profunt, et morbus etiamnum viget haeretque; usus herbarum aperien- tium, sicut succi graminis, taraxici, &c. libere et diu continuatus, cum diae- ta lactea, et aquis mineralibus subinde assumptis, prout ab illustr. Bar. Van SWIET. commendatus (a), denique ten- tandus,

PRAETER varias autem methodos haecenus praescriptas, nisi tamen inflam- matio vel alia symptomata prohibeant, maximè fane momenti erit, ut aeger, prout vires sustinere queant, variis sese modis probe exerceat; omnibus tamen
reliquis

(a) Comment. in Aph. Boer. Tom. III. p. 137.

reliquis exercitationibus equitatio pal-
mam longe praeripit.

2do, Ut acidorum in primis viis ni-
mis augescentium generatio praecavea-
tur, intestinorum motus peristalticus le-
niter excitetur, alvusque modice laxa
conservetur, medicamenta alcalescen-
tia et amara optime conducunt. Inter
haec, ea sunt praecipue eligenda, quae
stimulo non nimis forti valent; qualia
bilis animalium inspissata, saponis rha-
barbaro vel pauxillae quantitati aloëti-
corum conjuncti: Plantae etiam non-
nullae, ut sunt fol. absinth. centaur.
flor. cham. rad. gentian. &c. aqua vel
vino infusae, in usum cum medicamen-
tis saponaceis, haud sine fructu, advoca-
ri queant. Horum quaelibet, bis terve
in die, vicibus idoneis, aegrotantis viri-
bus accommodatis, adhibeantur; praeci-
pue quando medicamenta, in priore In-
dicatione Curatoria praescripta, haud u-
surpantur. De victus ratione, tale regi-
men instituendum est, quod, facili operâ
et sine magno organorum chylopoëtico-

rum labore, humorum indolem durescat. Sit ergo alimentum multum nutriendum saepe datum; sed mediocri copia, ne obstruatur ventriculus. Hunc scopum optime attingunt juscula é junioribus animalibus, et subinde forbitiones cum pane, oryza, &c. confectae, quae nuce moschata, cinnamomo, vel aliis aromaticis aegro gratissimis, condiri debent; hujusmodi alia pro aegri lubitu varianda: Nonnunquam etiam caro ovilla, vitulina, leniter affata, indulgenda; panis potusque probe fermentata sint: Nec tamen, nisi inflammatio adsit, ab usu veteris Bacchi omnino abstinendum; sed ejus mediocris vis quotidie ingurgitanda.

3tio, OBSTRUCTIONIBUS vero canalium tandem dimotis; ut tonus systematis corroboretur, primae viae subinde depurgandae catharticiis stomachicis, tinct. vel elix. sacra. tinct. rhab. &c. Medicamenta amara corroborantia, una cum elix. vitr. Aquae chalybeatae, vel mar-

DISSERTATIO

tiâ præparata, cortex peruv. lavatio frigida, diaeta refocillans, utenda. Medicina etiam gymnastica minime omittenda. Praeterea vero, ut ductuum biliarium meatus liberi patulique conserventur, emeticum subinde exhibendum; et, ne alvus strictior evadat, semper maximâ curâ præcavendum.

F I N I S.

4 OC 58

